

ANMELDELSER

Mikkel Thorup, Rithma K.E. Larsen og Emma Helena Glasscock (red.): Antropologi & idéhistorie. Varulve, klædeskabe & bjergvandring. Baggrund 2022. 344 sider. ISBN 9788797336212.

Antologien *Antropologi & idéhistorie: Varulve, klædeskabe & bjergvandring* er et nysgerrigt eksperiment, hvori forfatterne sammenfører antropologien og idéhistorien i forskellige empiriske kontekster for at se, hvad der så må opstå. Vil vi kunne blive endnu bedre til at forstå historiske og kulturelle ideers samspil med det levede liv? Dette er det centrale spørgsmål, der legende tilgås i antologien.

Bogen præsenterer 18 forfatters tanker om antropologiens og idéhistoriens potentielle samarbejde. Læseoplevelsen er dermed en tour de force gennem antropologiske og idéhistoriske diskussioner bygget på mangeartet forskning. Man opnår følelsen af at være på gangene på Aarhus Universitet og blive en del af de samtaler, som bogen er udtænkt på baggrund af. Blandt disse akademiske funderinger møder læseren et væld af empiriske subjekter og objekter, heriblandt turisme ved den danske vestkyst, amerikanske kommercielle produkter, der opstiller utopier, danske beskatningsideer, der overføres til Ghana, en feministisk kontanthjælpsmodtager i Danmark, en global onlinestuderterbevægelse og eksperimenterende museumsoplevelser.

Gennemgående for alle forfattere er, at idéhistorien beskrives som det, der beskæftiger sig med det overordnede generelle og konceptuelle ideer, mens antropologien beskæftiger sig med det specifikke partikulære og kropslige erfaringer. Distinktionen mellem det historiske perspektiv i idéhistorien og det samtidige perspektiv i antropologien bliver også tegnet af flere forfattere. Dermed er det også forskellene mellem disciplinerne, der mestendels fremhæves – nok fordi det er lettere at få øje på det, der adskiller dem som discipliner i egen ret. Mest interessant er dog, hvordan fagene overlapper og informerer hinanden. Det er her, at samarbejdet vokser i fagenes fælles interesse for menneskers menings-skabelse. Dette vises også i kapitlerne, men ekspliciteres kun få steder.

Antologiens kapitler, der er styret af forfatternes egne tanker om de to fag i samspil, beskæftiger sig med forskellige aspekter af at bedrive viden, hvormed vi får perspektiver på både teorigenerering, metodeudvikling og valget af empiriske felter. Bogens første kapitel, skrevet af Pernille Albrecht, er en stærk indføring, hvor vi følger Albrechts proces fra hendes bachelor i idéhistorie til

hendes kandidatspeciale i antropologi gennem metaforen om at iklæde sig sit faglige overtøj. Denne metafor sammenfiltres med hendes empiriske felt – unge kvinders påklædning, og hvordan valg af tøj influeres af andres fordomme. På velskrevet vis ser vi, hvordan idéhistorien og antropologien sammenkobles i undersøgelsen af frihedsbegrebet. Albrecht viser hermed, hvordan overlappet i fagenes interesse for ideen om frihed kan inspirere analysen af mondæne situationer – det at vælge sit tøj.

Emilie Farbæk Johansen og Rithma K.E. Larsen leverer to af højdepunkterne i bogen. Johansen tager udgangspunkt i sit bachelorprojekt om tre japanske mænd, der har et kærlighedsforhold til karakterer i Nintendospillet Loveplus, mens Larsen undersøger historiske beskrivelser af en mand, der i 1691 hårdnakket påstod at være varulv. Johansen bruger idéhistorien og antropologien for at opnå et historisk perspektiv på, hvordan teknologi er blevet forstået, for herefter at forankre teknologibegrebet i den japanske kontekst. Larsen inspireres af den ontologiske vending fra antropologien til at forestille sig, hvordan det magiske og overnaturlige kan anskues på frisk vis i idéhistorien. I disse to kapitler bliver det særligt tydeligt, hvad fundamentet for samarbejde mellem de to fag bygger på, og potentialet for givtige teoretiske diskussioner udfoldes. På denne vis reflekterer de et gennemgående tema, hvor fagene sammen viser, hvordan koncepter og begrebers historiske betydning informerer meningsskabelse i hverdagen. Disse er også eksempler på det, antropologien kan tilføje idéhistorien, som fremhæves gentagne gange i bogen; et udsyn og en åbenhed over for de ideer, der altid har floreret uden for den europæiske og amerikanske akademiske tradition.

At idéhistorien bør kigge mod antropologien og lære at have øje for den empiriske aktør, der står uden for den akademiske magt, bliver dog i sin gentagelse en banal pointe. Her mangler vi et forsvar for idéhistorien over for antropologien. Det bliver gennem bogen til tider taget for givet, at idéhistoriens empiriske objekt, de store (hvide) akademikers tanker, er essentielt også for antropologien. Det kan måske virke indlysende, men *hvorfor* er disse tanker relevante for antropologien? Og i endnu højere grad, hvorfor er disse tanker relevante for antropologens typiske informant?

Lighederne mellem fagene fremhæves i et af de sidste kapitler af Mikkel Thorup som ”vekselvirkningen mellem konkrete livssituationer og kulturelle forståelsesressourcer” eller mellem det personlige og det fælles. Når dette fremhæves, står antropologien stærkest, og de empiriske beskrivelser bliver løftet af disse sammenhængende refleksioner om idéhistorien og antropologien.

Det er de fængslende, mundrette empiriske beskrivelser, der er bogens klare styrke. De teoretiske refleksioner, der alle har en legende lethed, er forfriskende

og inspirerende at læse. For to nyudklækkede antropologer er antologien i høj grad en påmindelse om de dele af antropologien, som hurtigt er blevet en selvfølgelighed. Antropologiske tænkemåder bliver fremstillet af idéhistorikere på en måde, hvor man igen får øje på fagets styrke, men også i et nyt lys, der måske kan give anledning til selvrefleksion – hvordan ønsker vi selv, at vores fag skal udvikle sig i samarbejde med andre fag?

Antropologi & idéhistorie: Varulve, klædeskabe & bjergvandring er en rig samling tekster, der vil være inspirerende læsning for begge discipliner. Nye antropologistuderende, der er interesserede i at forstå, hvordan empiriske observationer kan berige teoretiske diskussioner, vil finde kapitlerne særligt givende. De vil få indblik i, hvordan antropologien kan bidrage til en mere nuanceret forståelse af idéhistoriske problemstillinger, og hvordan idéhistorien giver teoretisk kontekst til antropologiske analyser.

Amalie Rørholm Vestergaard
Kandidatstuderende
Institut for Antropologi, Københavns Universitet

Anna Stub Thygesen
Kandidatstuderende
Department of Art and Media, Aalto University

Anne Mia Steno og Sara Hauge: Stemmer fra socialpsykiatrien. Rettigheder, ressourcer, recovery. Samfundslitteratur xxxx. 151 sider. ISBN 9788759342534.

Forestil dig, at du er fuld af håb og drømme om fremtiden. Men udefra kommer ”en venlig virkelighedskorrektion”, der minder dig om, at du er et menneske med en psykisk lidelse, som gør din situation anderledes. I denne bog spørger antropolog Anne Mia Steno om, hvad der egentlig er plads til at drømme om i den her verden, hvis man har en psykisk lidelse?

Stemmer fra socialpsykiatrien er målrettet studerende på professionsuddannelserne og alle andre, der er interesserede i socialpsykiatrien, men det er ikke en almindelig lærebog, proklameres det på bogens bagsidetekst. Ambitionen med bogen er, at vi som læsere skal udfordres. Det bliver vi.

Gennem bogens tre tydeligt opdeltte sektioner, der adskilles af sorte sider med hvide bogstaver, forsøger Steno at udfordre vores forforståelser af, hvordan tingene bør se ud, og hvordan de kan og bør tolkes for socialpsykiatriens ”vel-færdsprofessionelle”. I bogens helhed bliver vi diskret ført igennem et klassisk